

Žalobce, pensionovaný úředník dolů B-ské dráhy, domáhá se na žalovaném československém státu placení pensijních požitků v úpravě podle § 12 zák. čís. 70/30 Sb. z. a n. a § 22 vl. nař. čís. 96/30 Sb. z. a n., tvrdě, že postavení zaměstnanců kamenouhelných dolů B-ské dráhy bylo úplně shodné s postavením zaměstnanců drah a že i pense byla mu vyměřena správou B-ské dráhy, z čehož je patrné, že byl úředníkem dráhy. Žaloba byla zamítnuta soudy všech tří stolic, nejvyšším soudem z těchto

důvodů:

Žalobce opřel nárok na doplatek k pensii výslovně o předpisy §§ 1 a 12 zák. čís. 70/30 Sb. z. a n. a § 22 nař. čís. 96/30 Sb. z. a n. S téhož hlediska posoudil spornou věc odvolací soud a právem zdůraznil souvislost dotčeného ustanovení § 22 s předpisem § 1 vládního nařízení čís. 15/27 Sb. z. a n. Vláda použila zmocnění § 12 zák. čís. 70/30 Sb. z. a n. ve vl. nař. čís. 96/30 Sb. z. a n. výslovně jen na pensisty drah státních a zestátněných, ale s obmezením v § 22, že se týká zaměstnanců, na něž by se vztahovalo vládní nařízení čís. 15/27, kdyby nebyli bývali přeloženi do výslužby nebo kdyby nebyl býval s nimi rozvázán služební poměr buď před jeho účinností nebo sice po jeho účinnosti, avšak podle ustanovení § 16 zák. čís. 286/24 Sb. z. a n. obdobou jeho § 13, mají-li podle platných pensijních pravidel nárok na odpočivné (zaopatřovací) požitky. Zkoumal-li tedy odvolací soud, zda by bylo lze žalobce zařaditi do některé skupiny zaměstnanců § 1 vl. nař. čís. 15/27 Sb. z. a n. s dodatky odst. 2. a 3. dotčeného § 22, nepochybil, a dovolací soud schvaluje jeho úsudek, že nelze nalézt pro žalobce obdobné skupiny ve vl. nařízení čís. 15/27 Sb. z. a n., ježto nebyl zaměstnán jako technický úředník při stavbě nebo provozu dráhy, nýbrž u dolů bývalé B-ské dráhy. Tento názor odvolacího soudu nutno tím spíše schváliti, když agenda dolů vedena byla s počátku zvláštním oddělením generálního ředitelství a v roce 1912 přenesena byla vrchní technická správa dolů jinam a žalobce byl výslovně přijat pro službu v dolech bývalé B-ské dráhy, v těchto dolech byl zaměstnán až do svého pensionování, ve všech dekretch byla zdůrazněna jeho činnost v dolech a veden byl ve zvláštním statu úředníků důlních. Vzhledem k těmto okolnostem nemá významu, že zde byly některé obdoby jeho zaměstnání se zaměstnáním u dráhy (týž zaměstnavatel, týž služební řád, pensijní nárok proti témuž fondu). Není odůvodněno ani odkazování k zák. čís. 80/28 Sb. z. a n., ježto § 6 tohoto zákona obsahuje všeobecně předpis o zaměstnancích státních úřadů, podniků, ústavů a fondů státních a pensistech drah zestátněných a nemá obmezujícího ustanovení § 22 vlád. nař. čís. 96/30 Sb. z. a n.

Čís. 15240.

Nález rozhodčí komise, vydaný podle § 3 g) zák. čís. 330/21 Sb. z. a n. v mezích její pravomoci, lze věcně zvrátiti žalobou určovací.

(Rozh. ze dne 29. května 1936, Rv I 2529/35.)

Opačně: Sb. n. s. čís. 4363, 6873, 13356.

Žalovaný byl zaměstnán v továrně žalující strany po dobu delší tří let a 11. června 1928 byl z práce propuštěn podle § 82 b), f) živn. řádu proto, že předcházející noci při práci spal. Závodní výbor tovární podal do tohoto propuštění stížnost u příslušné rozhodčí komise pro závodní výbory a tato nálezem uznala, že propuštění žalovaného je nespravedlivou příkrostití, neodůvodněnou jeho chováním nebo poměry závodu, a vyslovila, že žalující strana jest povinna přijmouti ho znova do práce za dřívějších pracovních podmínek. Žalující firma má za to, že případ propuštění žalovaného byl vzhledem k ustanovení § 3 zákona čís. 330/21 Sb. z. a n. vyňat z příslušnosti rozhodčí komise, že proto rozhodčí komise rozhodla o věci jí nepřislušející, a ježto jde o rozhodnutí správního úřadu o věcech práva soukromého, může se domáhati podle § 105 úst. listiny a zákona z 15. října 1925 čís. 217 Sb. z. a n. nápravy pořadem práva, žádá zápornou určovací žalobou podle § 1 cit. zákona za zjištění, že nárok žalovaného, nálezem rozhodčí komise mu přiřčený, není po právu. N i ž š í s o u d y uznaly podle žaloby.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Žalobkyně opírá žalobu o předpis § 105 úst. listiny a o zákon ze dne 15. října 1925 čís. 217 Sb. z. a n. Ustanovením § 105 ústavní listiny bylo stranám přiznáno právo, aby v případech, ve kterých správní úřad podle zákonů o tom vydaných rozhoduje o nárocích soukromoprávních, dovolaly se po vyčerpání opravných prostředků cestou správní nápravy pořadem práva. V § 1, odstavci 2 a 3 zákona čís. 217/25 Sb. z. a n., kterým byl proveden § 105 úst. listiny, byly vymezeny druhy žalob, kterými se mohou strany dotčené rozhodnutím správního úřadu u řádných soudů nápravy domáhati a v § 2 stanoví zákon pro žaloby propadné lhůty jednak 90 dnů ode dne, kdy bylo straně dodáno rozhodnutí správního úřadu, který rozhodoval o věci s konečnou platností, jednak 30 dnů, dovolává-li se strana rozhodnutí nejvyššího správního soudu za podmínek v odst. 2 § 2 vytčených. Žalobu takovou je podle § 2, odst. 4 dotč. zákona podati u soudu věcně a místně příslušného podle obecných ustanovení a je k ní podle § 3 zák. čís. 217/25 Sb. z. a n. připojiti rozhodnutí správního úřadu a v případě § 2, odst. 2 rozhodnutí nejvyššího správního soudu a udati, kterého dne bylo straně doručeno. Soudům bylo se nejdříve zabývatí otázkou, zda jde v souzené věci o nárok dotčený v § 105 ústavní listiny a v § 1 zák. čís. 217/25 Sb. z. a n. Žalovaný byl u žalující firmy zaměstnán déle než tři roky, v jejím závodě byl zřízen závodní výbor, žalobkyně propustila žalovaného dne 11. června 1928 z práce a závodní výbor podal proto stížnost k rozhodčí komisi, která vydala nález z 26. června 1928 č. 4/28 a v něm vyslovila podle § 3, lit. g) zák. čís. 330/21 Sb. z. a n., že propuštění žalovaného se jeví býti nespravedlivou příkrostití, neodůvodněnou jeho chováním nebo poměry závodu, a vyslovila, že žalobkyně je povinna přijmouti žalovaného do práce za dřívějších pracovních podmínek. Stížnost žalobkyně k nej-

vyššímu správ. soudu byla rozhodnutím ze dne 23. června 1934 jednak zamítnuta, pokud nálezu bylo vytýkáno, že rozhodčí komise nebyla příslušnou o stížnosti jednati, jednak odmítnuta z toho důvodu, že výrok rozhodčí komise o nároku jednotlivých zaměstnanců podle § 3, lit. g) zák. čís. 330/21 Sb. z. a n. jest rozhodnutím úřadu správního o nárocích práva soukromého, proti němuž možno podle § 105 úst. listiny, případně zákona čís. 217/25 Sb. z. a n. dovolávati se nápravy pořadem práva. Toto rozhodnutí nejvyššího správního soudu jest v souhlase s rozhodnutím senátu pro řešení konfliktů kompetenčních ze dne 25. května 1925 čís. 337 (Sb. n. s. sv. VII., str. 1947), jímž bylo vysloveno, že rozhodčí komise podle § 26 zák. čís. 330/21 Sb. z. a n. jest úřadem správním a její judikující činnost pohybuje se na poli práva veřejného. Jen výjimečně v jediném případě § 3 lit. g) dotč. zákona jest povolána, aby soudila — s konečnou platností — o nárocích soukromoprávních. Názor, vyslovený nejvyšším správním soudem, že jde o nárok soukromoprávní, proti němuž možno podle § 105 úst. listiny, případně zákona čís. 217/25 Sb. z. a n. dovolávati se nápravy pořadem práva, jest podle § 4 zák. čís. 217/35 Sb. z. a n. pro soudy závazný. Žaloba domáhající se soudního výroku, že propuštění žalovaného ze služeb žalobkyně dne 11. června 1928 se stala právem a že jest bezúčinným nárok žalovaného, přiřčený mu dotčeným nálezem rozhodčí komise, jest tedy přípustnou žalobou podle § 105 úst. listiny a § 1, odst. 2 zák. čís. 217/25 Sb. z. a n. Rozhodnutí nejvyššího správního soudu bylo vydáno dne 23. června 1934 a jest k žalobě připojeno. Žaloba byla podána dne 21. července 1934, tedy ve lhůtě § 2, odst. druhý zák. čís. 217/25 Sb. z. a n. Nejvyšší soud vyslovil sice v rozhodnutích čís. 6873, 13356 Sb. n. s. (čís. 1202 Sb. min. spr.) právní větu, že nález rozhodčí komise, vydaný podle § 3 g) zákona čís. 330/21 Sb. z. a n. v mezích její pravomoci, nelze vůbec věcně zvrátiti, a to ani žalobou určovací ani mezitímním určovacím návrhem podle §§ 236 a 259 c. ř. s. V tomto sporu uvažoval nejvyšší soud tuto právní otázku zevrubně znova a shledal, že nemůže setrvati na právním názoru dříve hájeném. Jádrem věci tkví ve výkladu ustanovení § 3 g) dotčeného zákona, že rozhodčí komise rozhodne o propuštění dělníka — za předpokladů v ustanovení tom uvedených — s konečnou platností. Rozhodčí komise jest úřadem správním. Táž není sice včleněna v organizaci úřadů, které provádějí řízení ve věcech náležejících do působnosti politických úřadů, provádí však část vnitřní správy (sociální), která jest jí svěřena zvláštním předpisem (článek I zák. čís. 125/27 a § 5 vl. nař. čís. 8/28 Sb. z. a n.). Také v řízení správním jsou zásadně dopuštěny opravné prostředky k vyššímu správnímu úřadu, — nehledíc k přezkoumání nejvyšším správním soudem. Vyloučení opravného prostředku jest výjimkou a musí býti zvláště ustanoveno (srov. čl. VIII zák. č. 125/27 a § 74 vl. nařízení ze dne 13. ledna 1928 č. 8 Sb. z. a n.). Taková výjimka byla stanovena právě v §§ 3 g) a 26 zák. čís. 330/21 Sb. z. a n. a může míti platnost jen pro řízení správní. Z doslovu zákona toho a jeho tendence nedá se vyložit, že ustanovení o konečné platnosti rozhodnutí bylo míněno i na přezkoumání řádným

soudem, zaručené straně předpisem § 105 ústavní listiny. Nelze ani setrvati na právním názoru dříve vysloveném (Sb. n. s. 6873), že by rozhodčí komise jen arbitrerně posuzovaly poměry v závodě a neřešily otázky právní. Právě otázka předčasného zrušení pracovního poměru podle § 82 živn. ř. a § 27 zák. čís. 20/1910 ř. z. (nyní § 34 zák. čís. 154/1934 Sb. z. a n.) vyžaduje rozboru a zjištění skutkových okolností a také řešení otázek právních. Rozhodnutí komise nelze také srovnávati s rozhodčími soudy hornickými nebo s rozhodčí komisí podle §§ 73 a 75 zák. čís. 220/22 Sb. z. a n. Rozhodčí soud hornický patří zřejmě k rozhodčím soudům podle § 95 úst. listiny a opravné řízení jest upraveno v § 11 zák. čís. 170/24 Sb. z. a n. Rozhodčí komise podle zák. čís. 220/22 Sb. z. a n. řeší jen spory vzniklé z příslušnosti osob k okruhu zaměstnanců postižených pozemkovou reformou o způsobu jejich odškodnění se Státním pozemkovým úřadem a kuratoriem fondu pro zaopatření těchto zaměstnanců, takže nejde u nich o spor, v němž zaměstnavatel jest odpůrcem zaměstnance, jako jest tomu v případě § 3 g) zák. čís. 330/21 Sb. z. a n. Soudy řešící spor podle § 105 úst. listiny projednávají jej zcela samostatně, nejsouce vázány výsledky řízení správního, zejména provedou samostatně potřebná skutková zjištění a posoudí věc po stránce právní. (Srovnej zprávu ústavněprávního výboru senátu Národního shromáždění tisk čís. 2167, str. 3 a zprávu ústavněprávního výboru poslanecké sněmovny tisk čís. 4973, str. 4). Žalovaný v letech 1927 až 1928 byl opětovně přistižen dozorčími orgány žalobkyně, když při práci četl a spal, byl v červnu 1927 napomenut prostřednictvím závodního výboru, naposled spal ze soboty na neděli dne 10. června 1928 po druhé hodině ráno při odpovědné práci, načež byl v pondělí dne 11. června 1928 propuštěn. Propuštění jeho stalo se právem, ježto v chování žalovaného jest spatřovati trvalé zanedbání povinnosti podle § 82 lit. f) živn. ř., a stalo se i včas, neboť stalo se ihned, jakmile došel souhlas k propuštění z ústředí.

Čís. 15241.

Pojem kolektivní smlouvy.

Služební řád, ujednaný kolektivní smlouvou mezi Ústředním svazem zaměstnanců pojišťoven v čsl. republice a pojišťovnou (dohodou z roku 1919), tvoří integrující část všech individuálních smluv, jež pojišťovna ta uzavřela se svými zaměstnanci organisovanými u svazu, a to i těmi, kteří vstoupili do jejich služeb teprve po uzavření kolektivní smlouvy.

Svaz jest oprávněn domáhati se proti pojišťovně určení závaznosti této hromadné smlouvy.

(Rozh. ze dne 29. května 1936, Rv I 428/36.)

Žalující Ústřední svaz zaměstnanců pojišťoven v Československé republice uzavřel v prosinci 1919 s členy Svazu soukromých pojišťoven dohodu, na základě níž byl vydán služební řád (služební pragmatika).